

Gondolatok a Magyar Rádió Zenei Együttese körül

Arculat

A világon majdnem mindenhol erősen különbözik a rádió-együttesek arculata a hagyományos szimfonikus együttesekétől.

Így volt ez a Magyar Rádió zenei együtteseinek az esetében is, csak az utolsó két évtizedben került minél jobban előtérbe az a törekvés, hogy ezek az együttesek, köztük különösképpen a zenekar minél inkább részt vegyen a hazai és külföldi koncertéletben.

A rádió-együttesek szerte a világban elsősorban azt az adottságukat használják ki, hogy egy-egy rádióhoz tartoznak, így módjuk és lehetőségük van folyamatosan a stúdió munkára, felvételek készítésére.

Ez találkozik a fenntartói érdekekkel is, hiszen így ezek az együttesek folyamatosan a rádióban felhasználható anyagot állítanak elő.

Az együttesek koncerttermekbe való kijuttatása ugyanis plusz költséggel jár (terembérlet, hirdetés, szóróanyag, reklám, hangszerszállítás), ezzel szemben a létrejövő anyag az egyenes közvetítésen kívül nem mindig használható fel archiválás céljaira, hiszen leszámítva néhány rendkívüli hangverseny felvételét, egy koncert ritkán veheti fel a versenyt egy jól elkészített felvétel tökéletességével. A rádió hangszórói pedig kegyetlenül felnagyítják azokat a hibákat, amelyet egy koncert atmoszférája esetleg feledtetni tud.

További problémát jelent még, hogy a koncertek közönsége főleg népszerű darabok előadását szeretné hallani, amely a rádió archivumában talán már több száz előadásban is meg van.

Ezzel szemben a rádió együtteseknek főleg olyan művek előadására kell törekedniük, amelyeket nehezen lehet hangzó formában fellelni. A rádió-hallgatók között egyébként is sok olyan hallgató van, aki szívesen ismerkedik meg egy-egy számára még ismeretlen zeneművel.

A Magyar Rádió zenei együtteseinek ezen felül is elsősorban a magyar zenei értékeket kell ápolnia.

Itt gondolok elsősorban a magyar kortárs zene bemutatására és felkarolására, de a történelmi művekre is, amelyek esetleg a különböző divatirányzatok következtében kikoptak a játszott repertoárból, de számunkra, magyarok számára zenetörténeti jelentőséggel bírnak.

Túl azon, hogy a magyar műveket feltétlenül archiválni kell, némelyikük számára talán a nemzetközi rádiózásban is akadna hely.

A Magyar Rádió zenei együtteseinek, gondolok persze itt elsősorban a zenekarra, szintén fontos feladata kell, hogy legyen a legjobb hazai művészeink művészetének rögzítése.

A fiatalok felfedezése, és első felvételeik elkészítése is itt a Rádióban történhetne meg először. Ez a fiatal tehetségeknek páratlan lehetőség lenne, hiszen magukat visszahallgatva rengeteget kapacitálhatnak egy-egy ilyen felvételből. Megismertetésüket is elősegítheti, de akár menedzselésükben is segíthet.

Stúdiókoncertek

A fent felvázolt elvek alapján a zenei együttesek munkáját elsősorban a stúdióban képzelném el.

Egy-egy hét folyamán a stúdióban felvételeket készíthetnének, majd a felvett anyagból válogatva élő stúdiókoncertet adhatnának. Ezek a stúdió koncertek lehetnének heti rendszerességűek, hiszen a zenekar, a kórus és a gyerekkar közösen osztozhatna ezeken a koncerteken, kibővítve a zenekar művészeiből alakult különböző kisebb- nagyobb kamarazenei koncertekkel is.

Ehhez természetesen rendszeres adásidőt kellene a zenei együttesek számára biztosítani.

Technika

A rendszeres felvételek felvethetik annak az igényét, hogy a zenei együttesek állandó hangmérnökkel és zenei rendezővel dolgozhassanak, így alakítva ki egy egységes, ideális hangzásképet, megkönnyítve ezzel a hosszú távú munkát.

Műsor

A műsorokat, a rádió szerkesztőivel közösen kell kidolgozni, hogy azok minél jobban kielégítsék a rádió igényeit.

Koncertek

Természetesen minden zenei együttesnek szüksége van a közönséggel való közvetlen kapcsolatra is. Kevés koncertből álló, de annál nívósabb koncertsorozatot kell kialakítani. Ezekre a koncertekre valóban a világ legrangosabb szólistáit és karmestereit kellene megnyerni, hogy ezzel emeljék az együttes hazai és nemzetközi megbecsülését is. Egy 5 koncertből álló oratórium, és egy 5 koncertből álló szimfonikus koncertsorozat elegendő lenne.

Turnék

Nem szabad szem elől téveszteni, hogy a fenntartói igény elsősorban a rádiós igények kielégítése. Emellett azonban az együttes szakmai fejlődéséhez elengedhetetlenül szükséges a turnékon való megmérettetés. Ezeknek az utaknak mindig rentábilisnak kell lennie, és meg kell találni a legjobb egyensúlyt a turnék és a hazai munka ellátása között.

Szervezet

A három klasszikus zenei együttes váljék önálló egységgé a Magyar Rádióon belül. Legyen elkülönítve a működésére szánt keret, de ezen belül a legszigorúbb elszámolásra legyenek kötelezve a Rádió vezetése felé. Legyen lehetősége, hogy plusz pénzekhez juthasson, akár lobby, akár pályázatok, akár szponzorok útján, amelyet saját munkájának javítására, hangszervásárlásra, hangszerjavításra stb. fordíthat.

Együttműködés

Az együttesek egyrészt egymással összehangolva működhetnek így meghatározva a közös és külön-külön munkájukat, másrészt a különböző adókkal, kiemelten a Bartók Rádió vezetésével állandó egyeztetésben, hogy mind a Rádió, mind az együttesek számára a működés a leghatékonyabb legyen.

Adminisztráció

Az adminisztrációt szűkösen kell tartani, nemcsak a gazdaságosságossággal, de a feladatok világos leoszthatósága okán is.

Központi irányítás 5 fő

Főzeneigazgató
Ügyvezető-manager
Művészeti titkár
2 titkárnő

Zenekar 3 fő

Zenekari titkár
Zenekari ügyelő
Kottatáros

Kórus 6 fő

Karigazgató
Asszisztens
Korrepetitor
Kórus titkár
Kórusügyelő
Kottatáros

Gyerekkórus 5 fő

Vezetőkarnagy
Társkarnagy
Korrepetitor
Énektanár
Kórustitkár

Művészeti létszám

Zenekar 111 fő

19 1 hegedű 16 2. hegedű 14 Brácsa 12 Cselló 10 Bőgő
5 Fuvola 5 Oboa 5 Klarinét 5 Fagott
6 Kürt 4 Trombita 4 Harsona 1 Tuba
2 Timpani 1 Hárfa 2 Ütő

Kórus

Gyerekkar

Kiszámíthatóság

A munka beoszthatóságát elősegítendő egy alapos kollektív szerződést kell kidolgozni, amely elősegítheti a súrlódásmentes munkahelyi hangulat megteremtését. A szerződés pontosan ki kell, hogy térjen a munkavégzés összes kérdésére, a próba, a felvétel és a koncert beosztásokra, szolgáltatásokra, és azok beosztására, a pihenő és szabadnapokra, nyári szünetidőre, a próbajátékok és a belső meghallgatások szabályozására, a helyettesítések, és a készenlétek rendjére. Pontosán körül kell írni a juttatásokat is.

Meghallgatások, Minősítések

Viszonylagos rendszerességgel meghallgatásokat, és a szólamvezetők értékelése alapján egyéni minősítéseket kell elvégezni, amelynek alapján lehet például prémiumban vagy fizetésemelésben részesíteni a tagokat. A rendszert a tagsággal együtt kell kidolgozni, hogy az amennyire a szigorúság mellett csak lehetséges humánus legyen.

Kamarakonzertek, szólista feladatok.

Minél többször be kell vonni az együttesek kiemelkedő művészeit a felvételek, és stúdió koncertek során szólista, és kamara feladatokba, ezzel is elősegítve szakmai fejlődésüket, amelynek során egyszersmind plusz kereseti lehetőséghez is juthatnak.

Kórus karigazgató

Hónapos megbízási szerződéssel felkérni a hazai karvezetők legjobbjait, hogy a kórossal folyamatosan dolgozzanak. Ez idő alatt felvételeket készítenének, új műveket tanítanának be, illetve az oratórikus koncertekre készítenék fel az együttest. Az eredményt mind professzionális, mind emberi szempontok alapján mérlegelve, a kórossal közösen kerülhetne sor a leendő karigazgató kiválasztására.

A fenti gondolatok természetesen csak egy első gondolatsor a Magyar Rádió Zenei együttesei körül, amelyek minden bizonnyal tovább bővílnének az együttesek problémáinak közeli való megismerése, és a Rádió különböző szakembereivel, vezetőségével történő együtt gondolkodás során.

Fontosnak tartom azonban leszögezni, hogy ezeknek a nagy múltú zenei együtteseknek a jövője nagyban attól függ, sikerül-e saját egyéni arculatukat megtalálniuk, mivel csak ez mentheti meg a tartós létüket egy olyan világban, ahol sajnálatosan a klasszikus zene támogatottsága folyamatosan háttérbe szorul, és ahol minden bizonnyal hamarosan az egymással folytatott versenyben néhány zenei együttes jövője megkérdőjeleződik majd.

Budapest, 2005. november 17.

Győriványi Ráth György